HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הראוים ליקרב מנין לרבות בעלי מומין מרבה אני בעלי מומין שכן מין (א) המכשיר ומנין לרבות את החיה מרבה אני את החיה שהיא בשחיטה כבהמה מנין לרבות את העופות ת"ל ושחטו ושחט אותו ושחט אותו יכול לא ישחוט ואם שחט ישליכנו לפני כלבים תלמוד לומר [1] לכלב תשליכון אותו אותו אתה משליך לכלב [א] ואי אתה [א] משליך חולין שנשחטו בעזרה אשכחינהו מר יהודה לרב יוסף ולרב שמואל בריה דרבה בר בר חנה דהוו קיימי אפיתחא דבי רבה אמר להו תניא המקדש בפטר חמור בבשר בחלב ובחולין שנשחטו בעזרה ר' שמעון אומר מקודשת וחכ"א אינה מקודשת אלמא [ב] חולין שנשחטו בעזרה לר' שמעון לאו דאורייתא [ג] ורמינהו ר"ש אומר חולין שנשחטו בעזרה ישרפו וכן חיה שנשחטה בעזרה אישתיקו אתו לקמיה דרבה אמר להו [ד] פלגא אוקמינכי הב"ע כגון שנשחטה ונמצאת טריפה ור"ש לטעמיה [ה] [ו] דתניא השוחט את הטריפה וכן השוחט ונמצאת טריפה זה וזה חולין בעזרה ר"ש מתיר [ב] בהנאה וחכמים אוסרים: מכרן וקידש בדמיהן מקודשת: מנלן מדגלי רחמנא בעבודת כוכבים [2] והיית חרם כמוהו [ז] כל [ג] שאתה מהייה הימנה הרי הוא כמוהו מכלל דכל איסורים שבתורה שרו ונילף מינה משום דהוה עבודת כוכבים ושביעית שני כתובים הבאים כאחד [ח] וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין עבודת כוכבים הא דאמרן שביעית מאי היא [3] יובל היא קודש תהיה לכם [ט] מה קודש תופס את דמיו [ד] אף שביעית תופסת דמיה אי מה קודש תופס את דמיו ויוצא לחולין אף שביעית תופסת דמיה ויוצאה לחולין תלמוד לומר תהיה בהווייתה תהא [ה] כיצד לקח בפירות שביעית בשר אלו ואלו מתבערים בשביעית בבשר דגים יצא בשר נכנסו דגים בדגים יין יצאו דגים נכנס יין ביין שמן יצא יין נכנס שמן הא כיצד [י] אחרון אחרון נתפס בשביעית ופירי עצמו אסור הניחא למאן דאמר אין מלמדין אלא למאן דאמר מלמדין מאי איכא למימר מיעוטי כתיבי כתיב הכא [כ] כי חרם הוא וכתיב התם יובל היא היא אין מידי אחרינא לא: **מתני'** [ל] המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות [ו] ובמי חטאת ובאפר (ב) חטאת הרי זו מקודשת ואפילו ישראל: **גמ'** אמר עולא [מ] טובת הנאה אינה ממון איתיביה רבי אבא לעולא המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות במי חטאת ובאפר פרה הרי זו מקודשת ואפילו ישראל א"ל [ט] הכא בישראל שנפלו לו טבלים מבית אבי אמו כהן וקא סבר [י] מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין בעא מיניה ר' חייא בר אבין מרב הונא [מ] טובת הנאה ממון או אינה ממון אמר ליה תניתוה המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות במי חטאת ובאפר פרה הרי זו מקודשת ואפילו ישראל א"ל ולאו אוקימנא בישראל שנפלו לו טבלים מבית אבי אמו כהן

א"ל

ת"ל כו'. כיון דאיתרבו הנך מינייהו לענין איסור שחיטה איתרבו נמי לענין אכילה כתמימים: **ואי אתה משליך לכלב וכו'.** והכי משתמעי חולין מיניה דאילו האי קרא מיירי בבשר היוצא חוץ ממחיצתו כגון עובר שהוציא את ידו בשחיטת אמו ילפינן לה (חולין דף סח.) מהאי קרא לאיסורא ובשר בשדה כגון שיצא בשר חוץ למחיצתו בגלוי כשדה שאין לו מחיצה הרי הוא כטרפה ולא תאכלו ומיעט בסיפיה לכלב תשליכון אותו למעוטי חולין שנשחטו בעזרה ודריש הכי אותו הוא דנאסר ביציאת מחיצה ולכלב תשליכון אותו דמותר בהנאה ולא חולין שנשחטו בעזרה הנאסרין ע"י כניסת מחיצה דאסורין אף בהנאה: **תניא המקדש בפטר חמור כו'.** ברייתא היא: **רבי שמעון אומר מקודשת.** בפטר חמור מחייס ר' שמעון לטעמיה דאמר לעיל (דף נז:) מותר בהנאה: **ובבשר בחלב.** רבי שמעון לטעמיה דאמר לעיל (שם) ומותר בהנאה: **ובחולין בעזרה.** קסבר איסורו לאו דאורייתא לא איסור שחיטתו ולא איסור הנאתו [י] ולא דריש בריחוק מקום הכי אלא מדרבנן דילמא אתי למימר קדשים שנפסלו לאחר שחיטה הן שלא נזרק דמן וקא מתהני מינייהו ואתי ליהנות מקדשים שלא נזרק דמן [ס]: **ישרפו.** ולא סגי להו בקבורה אלמא איסורו מן התורה דאי מדרבנן מי מחמרינן כולי האי נהי דבבהמה גזור אטו פסולי המוקדשין דלא נימרו קדשים פסולין נקברים אלא חיה אי עיקר איסור דידה לאו דאורייתא מהיכא תיתי הא ליכא למיגזר אטו קדשים ולמה היא בשריפה [ע] ואפילו בקבורה אלא ודאי איסורן מן התורה ושריפתן מדברי סופרים בבהמה גזור דילמא אתי למימר קדשים פסולין לקבורה והתורה אמרה ישרפו [פ] ובחיה נמי גזרו שלא תחלוק בדין חולין שנשחטו בעזרה שהשוו חכמים דבריהן בכל מקום שלא יפקפקו בהם [צ]: **פלגא.** קנטרן רגיל לחלוק על חביריו: **הכא במאי עסקינן.** דאמר רבי שמעון מקודשת שנמצאת טריפה ור' שמעון לטעמיה דאמר לענין כיסוי הדם (חולין דף פה.) ואותו ואת בנו (שם דף פ.) ותשלומי ארבעה וחמשה (ב"ק דף עא.) שחיטה שאינה ראויה לאכילה לא שמיה שחיטה וכל חיוב ואיסור הבא ע"י שחיטה אינו חל עליה הילכך איסור חולין הללו ע"י שחיטה בא עליה והא לאו שחיטה היא: **את הטריפה.** טריפה הניכרת: **מנלן.** דלא תפסי דמייהו: **שאתה מהייה** גרסינן: **יצא בשר.** מקודשת שביעית דפירות גופייהו כתיב בו תהיה בהווייתו תהא אבל חילופיהם הן יוצאין לחולין: **ופירי עצמו.** הפירי הראשון אסור לאחר הביעור שלא יצא מקדושתו: **מתני' ובמתנות.** הזרוע והלחיים והקיבה: **ואפילו הוא ישראל.** וקא ס"ד אע"פ שאין לו בכל אלו אלא טובת הנאה שבידו לתתם לכל מי שירצה וגם היא לא זכתה אלא בטובת הנאה זו שהיא צריכה ליתנם לכהן והמעשר ללוי ומיקדשא בטובת הנאה זו דקסבר טובת הנאה ממון: **גמ' אינה ממון.** לקדש בו האשה: **כמי שהורמו דמיין.** הואיל ועומדת לתרום ונגמרה מלאכתו לכך וזכה הכהן בחייו בתרומה שבו שלא הוטל עליו אלא להפרישה ולקיימה לעצמו אף יורש זה יפרישנה וימכרנה לכהנים וכן היא תמכרנה. והוא הדין נמי דמצי לאוקמה בתרומה שנפלה לו מבית אבי אמו כהן אלא הא קשיא ליה א"כ מאי קמ"ל מתניתין פשיטא דמקודשת:

הולכה

אלמא חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא. וא"ת הא משמע דאיכא איסורא דרבנן דהכי משמע לישנא וא"כ היאך מקדש בהן והאמר רב בפ"ק דפסחים (דף ז.) דהמקדש מו' שעות ולמעלה ואפילו בחיטי קרדנייתא דאינם אסורים אלא מדרבנן אין חוששין לקדושין וי"ל דהתם איכא מיהא שעות דאורייתא לפי מה שפי' ר"ת [ק] התם [א] אבל הכא ליכא אלא איסורא דרבנן ולפי' הקונטרס נמי לא קשה מידי למסקנא דהא אפילו לר"ש אינה מקודשת [ר]: **וכן חיה שנשחטה בעזרה.** וע"כ דאורייתא נשרפים כדמוכח פרק כיסוי הדם [ב] (חולין דף פה:) דקאמר התם אא"ב דחולין שנשחטו בעזרה דאורייתא היינו דגזרינן חיה אטו בהמה וניחא מה דקאמר וכן חיה אלא אי אמרת לאו דאורייתא מאי וכן חיה היא גופה אינה אלא דרבנן ואנן נגזור: **ושני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין.** תימה היכי הוו ב' כתובים הבאים כאחד הא לא אתי שביעית מעבודת כוכבים דאיכא למיפרך מה לעבודת כוכבים שכן אסורה בהנאה וי"ל מ"מ נכתוב שביעית וניתי עבודת כוכבים מינה וכהאי גוונא מיקרי שפיר ב' כתובים הבאין כאחד בכמה דוכתי [ש] ולא בעינן שיהא כל אחד יכול ללמוד וא"ת אכתי אי לא כתיב עבודת כוכבים לא הוה ידעינן דינא דעבודת כוכבים משביעית שהרי אינם שוים דשביעית אחרון אחרון נתפס והראשונים יוצאים לחולין ובעבודת כוכבים (ע"ז דף נד: [ת]) איכא למאן דאמר חליפין וחליפי חליפין אסורין ואפילו למאן דאמר חליפי חליפין מותרים אכתי לא הוי כשביעית שהאחרון נתפס וי"ל מדכתיב (דברים ז) [א] כי חרם הוא דמשמע מינה לדרשא אתא לומר דעבודת כוכבים ושביעית הוו ב' כתובים הבאים כאחד דליכא למימר דאיצטריך לגופיה לאשמועינן דחליפי חליפין מותרים דהא ידעינן מדכתיב (שם) [ב] כמוהו דמשמע שאינו עושה כיוצא בו אלא פעם אחת [ג]:

מימיו

מסורת הש"ס

א) פסחים כב., ב) [פסחים כב. כג: נזיר כט.] ב"ק עב., ג) תמורה לג: חולין פה:, ד) [עמ"ש בגליון עירובין סא: על מלת פלגא ועי' פרש"י דהכא ודהתם], ה) [בכת"י נוסף: דאמר שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה], ו) חולין פה:, ז) ע"ז נד: [חולין קמ. תמורה ל:], ח) [לעיל כד. וש"נ], ט) ע"ז נד: סוכה מ:, י) שביעית פ"ח מ"ז סוכה מ: [ע"ז נד: בכורות ט:], כ) נ"ל והיית חרם כמוהו וכתיב התם כו'. רש"א [וכן הוא בילקוט פ' בהר ודלא כרש"ל וכן יש להגיה כאן בתוס' ד"ה ושני כתובין כו'], ל) [לעיל נג. בכורות כט.], מ) פסחים מו: ב"מ יא: נדרים פד: חולין קלא:, נ) [עיין תוס' פסחים כב ע"א ד"ה חולין ותוס' ב"ק עב ע"ב ד"ה דאי], ס) [חולין פה ע"ב, ע"ש], ע) כן הגי' רש"ל וח"מ הגי' ואפשר בקבורה [ובדפו"ר: ואפר. ועיין הערות לרש"ל], פ) [עיין פסחים כד ע"א], צ) [עי' חולין פה: ובתוס' שם ד"ה היינו דגזרינן], ק) [שם ו ע"ב ד"ה משש], ר) [וע"ע תוס' חולין ד ע"ב סוד"ה מותר], ש) [פסחים מה. נזיר לז: ולעיל לד:], ת) [ושם ד"ה משום], א) [בדפו"ר: והיית חרם כמוהו שמע מינה. וכצ"ל. ולפנינו הוגה בטעות ובשיבוש ע"פ מה שנראה למגיה מהרש"ל. ועיין ריטב"א ותוס' הרא"ש], ב) [כאן צריך להגיה ע"פ רש"ל כי חרם הוא, ולמהרש"א אין צריך], ג) [נדצ"ל ומותר], ד) [יתכן דצ"ל מישראל], ה) [כל זה בבכורות כז ע"א], ו) [נדצ"ל שהרים], ז) [וכ"ה בכת"י וכ"ה ברש"ל], ח) [וכ"ה ברש"ל],

הגהות הב"ח

(א) גמ' שכן מין ז) הכשר ומנין: (ב) שם במשנה ובאפר (חטאת) תז"מ ונ"ב ס"א פרה ח):

מוסף רש"י

ואי אתה משליך חולין שנשחטו בעזרה. ומשום דאין מפורש בהן לאו בהדיא באכילה, איצטריך למילף להו איסור הנאה מהכא, והכי משמע אותו שנאסר משום חוץ למחיצה אתה משליך לכלב, דהא מהאי קרא ובשר בשדה טריפה נפקא לן איסור מחיצה כגון הושיט העובר את ידו בשעת שחיטה, בפרק בהמה המקשה לילד (חולין סח.). אבל יש לך אחר הנאסר משום מחיצה ואי אתה משליכו לכלב ואיזה זה חולין שנשחטו בעזרה (פסחים כב.). **חולין שנשחטו בעזרה.** דאסירי בהנאה, לאו דאורייתא (שם). **ר"ש אומר חולין שנשחטו בעזרה ישרפו.** משום דמיחלפי בהו קדשים שאירע בהו פסול, דאי אמר יקברו, כיון דלא מוכחא מילתא אי חולין הוו אי קדשים, אתו למימר נמי קדשים שאירע בהן פסול טומאה או פסול נותר יקברו וקי"ל בפסחים בפ"ב (כד.) בקדש באש תשרף, לימד על כל הפסולין שבקודש שהן בשרפה (תמורה לג:). **וכן חיה שנשחטה בעזרה.** אם היא להקדש בדק הבית כיון דאין קדושת מזבח חלה עליה כחולין היא, אי נמי אם חולין היא וקמ"ל דאע"ג דליכא למיגזר משום דלא ליקבור קדשים פסולין, דהא כולי עלמא ידעי דחיה במוקדשים ליכא ולא אתי לחלופי אפילו הכי תשרף (שם). אע"ג דכולי עלמא ידעי דלאו קדשים נינהו (חולין פה:). **השוחט את הטריפה.** כגון נחתכו רגליה טריפות הניכר, וכן השוחט ונמצאת טריפה. בבני מעיין (שם). **ר"ש מתיר בהנאה.** דשחיטה שאינה ראויה לאו שמה שחיטה ולא קרינא בהו חולין שנשחטו בעזרה, דזביחה כתיב בהו, כי ירחק וזבחת, בריחוק מקום אתה זובח כו' (שם). **שני כתובים הבאים כאחד.** לתפוס דמיהן באיסורן אע"פ שהן אסורין בכל מקום שהן (ע"ז נד:). **וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין.** מדלא כתיב אחד ונגמור כולהו מניה (לעיל כד.). מדהדר כתביה לאידך ולא ילפא מחבריה ש"מ דוקא הני קאמר (פסחים מה.). **הא דאמרן.** והיית חרם כמוהו (ע"ז נד:). **מה קודש תופס את דמיו.** דכתיב ופדה בערכך (שם) פדיה כתיב ביה, שזה יוצא וזה נכנס תחתיו, יוצא הקדש לחולין ונכנסין הדמים תחתיו, דהיינו ופדה, והיינו נמכר, דכל מכירה יוצאה מכחו של זה ובא לזה והדמים נכנסין לרשות המוכר (סוכה מ:). **מתבערים בשביעית.** בשעת הביעור (בכורות ט:). בתוך זמן הביעור (סוכה מ:). נאכלין קודם הביעור, קודם שיכלה לחיה מן השדה אותו המין שמכר (ע"ז נד:). **יצא בשר.** דכולי האי לא תפיס (שם). שהדמים יוצאין לחולין ע"י פדיה בדמים של קודש, דלא כתיב אלא בפירות עצמן (סוכה מ:). **אחרון אחרון נתפס בשביעית.** להתבער **ופירי עצמו.** שגדל בשביעית שבאו אלו מכחו בכל מקום שהוא, אסור. מן הביעור ואילך (בכורות ט:). פרי של שביעית שמכר ראשון (ע"ז נד:). פרי הראשון אסור לנהוג בעצמו חול אלא קדושת שביעית עליו (סוכה מ:). **טובת הנאה.** דבר מועט דתניא (בכורות כז.). רשאי ישראל לומר לחברו הילך סלע ותן כל תרומותיך לבן בתי כהן, והיינו טובת הנאה שיש לו לישראל שרשאי לתתה לכל כהן שירצה (פסחים מו: וכעי"ז חולין קלא:).

עין משפט נר מצוה

קעח א ב מיי' פ"ב מהל' שחיטה הל' ג סמג עשין סג:

קעט ג מיי' פ"ז מהל' ע"ז הל' ט סמג לאוין כב טוש"ע י"ד סי' קמד סעיף א:

קפ ד מיי' פ"ו מהל' שמיטה ויובל הל' ו:

קפא ה מיי' שם הל' ז:

קפב ו מיי' פ"ה מהל' אישות הלכה ה:

קפג ז מיי' שם הל' ג:

קפד ח ט י מיי' שם הלכה ו:

תורה אור השלם

1. וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ: שמות כב ל
2. וְלֹא תָבִיא תוֹעֵבָה אֶל בֵּיתֶךָ וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ שַׁקֵּץ תְּשַׁקְּצֶנּוּ וְתַעֵב תְּתַעֲבֶנּוּ כִּי חֵרֶם הוּא: דברים ז כו
3. כִּי יוֹבֵל הִוא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם מִן הַשָּׂדֶה תֹּאכְלוּ אֶת תְּבוּאָתָהּ: ויקרא כה יב

מוסף תוספות

א. דמשש שעות ולמעלה היינו סוף שש דהוי דאורייתא כדדריש בריש פסחים ולא כמו שפרש"י מתחילת שש ולמעלה דלישנא שש משמע מסוף שש. תוס' הרא"ש.
ב. עי' תוס' שם ד"ה היינו דגזרינן בביאור הגמ' דשם. וכן עי' תוס' הרא"ש כאן.
ג. הריטב"א מתרץ למ"ד דע"ז חליפיה וחלופי חליפיה. ואיכא למימר דהא כתב רחמנא בע"ז כי חרם הוא שאינו יוצא לחולין לעולם וכתב נמי והיית חרם כמוהו לומר שתופס כל חליפיו לאיסור והוא עומד באיסורו ונהי דאצטריך למיכתב והיית חרם כמוהו לאסור כל חליפיו לא הוה מיצטריך למיכתב כי חרם הוא לומר שתופס את דמיו ואינו יוצא לחולין דהא משביעית הוה יליף שפיר הילכך לגבי הא הוו ע"ז ושביעית שני כתובים הבאים כאחד.

תוס' ר"י הזקן

אותו. דייק דאיירי בבשר היוצא חוץ למחיצתו כגון עובר שהוציא את ידו בשחיטת אמו כדדרשינן בחולין [סח, א], והנאסר ביציאת חוץ אתה משליך לכלב (אבל) שמותר בהנאה, אבל הנאסר בכניסת פנים אסור בהנאה. **יצא בשר.** ג) מותרות בשביעית, והפרי הראשון אסור לאחר הבעור. **מתני'.** מתנות. הזרוע והלחיים והקיבה. **אפילו ישראל.** אפילו הוא ישראל. **גמ'.** טובת הנאה. דבר מועט שאם אמר ישראל לחברו תן תרומותיך לקרובי כהן ואתן לך כך וכך רשאי הישראל ליקח והוא יעשה בדבר מועט שהרי חייב הוא ליתנו לכהן. ודוקא ד) ישראל אבל מכהן עצמו אסור מפני מראית העין. א"נ שנראה ככהן המסייע בבית הגרנות, ה) והכי איתא כאן בירושלמי. וקאמר עולא שאע"פ שיש לישראל טובת הנאה בתרומתו שהאשה יש לה אותה טובת הנאה, אינה מקודשת שלא נתן לה מעות. מקודשת. וקס"ד בתרומה שהפריש תרומה לכהן. כמו שהורמו. ושלו הם ומוכרה לכהן שהרי זכה בהן מורישו כאילו הורמו, הואיל ונגמרה מלאכתן ועומדת לתרום הרי הוא כאילו הפרישה אבי אמו בחיי אביו ומעכבה לעצמו שכל כהן חייב להפריש תרומה מגרנו שהרי אסור הוא בטבל כישראל ומעכבה לעצמו, ואף יורש זה יפרישנה וימכרנה, וכן היא תמכרנה וממון נתן לה. והוא הדין דהוה מצי לאוקומא בשנפלה לו תרומה מבית אבי אמו כהן, אלא לא רוצה לאוקומה הכי, דאם כן קשיא ליה מאי קמ"ל פשיטא, ואוקמה בטבלין, ואשמעינן מתני' דכמי ו) שהורם המוריש התרומה דמי, דאי לאו כמו שהורמו לא זכה מורישו במתנות וחייב היורש ליתנם לכהן. ומסתברא דהלכתא כעולא, ואע"ג דאמר רבא פרק בתרא דנדרים [פד, ב] לגבי מודר דטובת הנאה ממון, לא פליג אדעולא, דהתם איירי במודר דאפילו ויתור אסור בו [כל שכן] באלו (הויתור הוא) [דהוי] ממון גמור, אבל עולא מיירי בדבר שצריך ממון כגון קדושי אשה דטובת הנאה אינה ממון. אבל כהן שקדש בתרומה מקודשת ואפילו היא ישראלית שהרי היא מוכרת אותם לכהן. (ובכתובות פ"ה) [ובבכורות פ"א יא, א] נמי א"ר נחמן דמתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין ובמכות פרק אלו הן הלוקין [כ, א] נמי אסיק רבא דכמי שהורמו דמי לכל דבר שהוא מן התורה, דקאמר מחיצה לאכול דאורייתא וכו', כדאיתא התם, וכן פסק הר"ם [אישות פ"ה ה"ו].